

UVOD U TEMATSKI BLOK O ZORANU KRAVARU

Godine 2023. navršilo se desetljeće od prerane smrti istaknutoga književnog povjesničara i teoretičara književnosti Zorana Kravara. Tim povodom 1. i 2. prosinca 2023. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu održan je skup *Uljanica i duhovi. Znanstveni kolokvij u spomen na Zorana Kravara (1948–2013)*. Skup je organizirao Odsjek za komparativnu književnost Filozofskoga fakulteta, na kojemu je Kravar proveo cijeli radni vijek kao nastavnik, i na njemu je sudjelovalo devetnaest izlagača. Jedan dio izlaganja bavio se samim Kravarovim radovima ili pojedinim aspektima njegova istraživanja, a drugi pak problemskim područjima koja su Kravara u različitim fazama znanstvenoga rada zaokupljala. Gotovo svi izlagači na skupu bili su profesorovi studenti i kolege, a mnogima je bio i ostao uzor, mjerilo stručnoga standarda i neizostavan dio njihova formiranja. Zoran Kravar bio je ponajvažniji znanstvenik u domaćoj humanistici svoga vremena i jedan od vodećih hrvatskih intelektualaca uopće. Napustio nas je u punoj kreativnoj snazi, čime smo ostali uskraćeni za nekoliko nedovršenih projekata, koji bi profesorove zasluge zacijelo dodatno uvećali.

Ukratko podsjećamo na osnovna područja Kravarova mnogostranoga i plodnoga znanstvenog rada: književni barok, teoriju stiha i povijest hrvatske versifikacije, proučavanje lirike i antimodernizam. Napisao je također nekoliko stotina članaka za razne leksikone i enciklopedije, priredio je i popratio predgovorom nekoliko izbora iz opusa važnih hrvatskih književnika, a i sam je uređivao vrijedne leksikografske projekte. Dok se u prvoj fazi znanstvenoga rada posvetio starijoj hrvatskoj književnosti, sintetizirajući svoje uvide u njemačkoj monografiji *Das Barock in der kroatischen Literatur* (1991), u drugoj se okrenuo stihološkim pitanjima, u pravilu ih razmatrajući u širem kontekstu, u kojemu postaju očita njihova poetička i povijesna značenja (*Tema "stih"*, 1993; *Stih i kontekst*, 1999). U novijim radovima, koji su vjerojatno najpoznatiji široj javnosti, Kravar se posvetio kontekstualizacijskim čitanjima književnosti kasnoga XIX. i ranoga XX. stoljeća, zanimajući se za regresivne tendencije koje se suprotstavljaju instrumentalnom umu i racionalizmu moderne (*Antimodernizam*, 2003; *Svjetonazorski separei*, 2005). Posebnu pozornost privukla je knjiga eseja *Uljanice i duhovi* (2009) u kojoj se analiza antimodernističkih tendencija primjenjuje i na neknjiževne umjetnine te prepleće s memoarskim umecima. U posljednjoj knjizi, *Kad je svijet bio mlad*

(2010) Kravar je potragu za elementima antimodernizma proširio i na jednu popularnu književnu vrstu, na visoku fantastiku. U svemu čime se bavio profesor je ostvario vrhunske dosege, nezaobilazne u domaćoj, ali i međunarodnoj sredini, zbog čega je svako daljnje bavljenje tim poljima istraživanja, prije svega u hrvatskoj znanosti, nezamislivo bez njegovih uvida.

Uredništvo *Umjetnosti riječi* ljubazno je iskazalo zanimanje za objavljivanje radova nastalih na temelju izlaganja na skupu, što će biti ostvareno u dvama tematima. Pred čitateljima je prvi tematski blok koji čini šest tekstova. U njemu se objavljuju studije o Kravaru proučavanju hrvatskoga književnog baroka, antimodernizma i teorije lirike te o njegovu leksikografskom radu. One opisuju Kravaru metodologiju ili na temelju njegovih spoznaja proširuju granice književnopovijesnih i kulturnopovijesnih fenomena koji su ga kao autora zaokupljali. Studije okupljene u ovome broju iznova pokazuju da je Kravarov opus, kojim je za života toliko zadužio hrvatsku humanistiku i kulturnu javnost, i dalje izrazito relevantan. Nema sumnje da će se o njemu i u budućnosti podrobno i s uvažavanjem govoriti.

Tomislav Bogdan
Slaven Jurić